អតីតកាលមិនជ្រះស្រឡះ ប៉ះពាល់ដល់នីតិរដ្ឋកម្ពុជា

សង្គ្រាមត្រជាក់បានផុតរលត់ទៅ ។ សហភាពសូវៀតត្រូវដួលរលំនៅដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ ហើយមុននេះបន្តិចគឺការចូលមកដល់ប្រទេសកម្ពុជារបស់កងទ័ពវៀតណាមដែលរុញច្រានអង្គការចាត់តាំងនយោបាយខ្មែរក្រហមទៅដល់ព្រំដែនខ្មែរ-ថៃ ។ រដ្ឋនានាក្រោមចំណុះអតីតសហភាពសូវៀតបានបំបែកគ្នាដោយទទួលឯករាជ្យរៀងៗខ្លួន ។ ទោះបីជាស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពដែលប្រទេសកុម្មុយនិស្តធំៗត្រូវដួលរលំយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ប្រទេសចិនដែលជាមហាអំណាចដ៏ធំនៅក្នុងប្លុកកុម្មុយនិស្ត នៅតែខិតខំក្រាញនៀលឱបក្រសោបនិងខបត្តម្ភយ៉ាងសម្បើមដល់អតីតក្រុមកុម្មុយនិស្តរួមលទ្ធិដដែល ។ ប្រទេសចិនបានផ្ដល់ឲ្យក្រុមខ្មែរក្រហមនូវអាវុធយុទ្ធភណ្ឌគិតជាទឹកប្រាក់ចំនួន១០០លាន ជារៀងរាល់ឆ្នាំពេញមួយទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៨០ ។

ទោះបីជានៅពេលដែលបដិវត្តន៍និងអង្គការចាត់តាំងនយោបាយរបស់ខ្មែរក្រហមរលាយសាបសូន្យនៅចន្លោះឆ្នាំ១៩៩៦-១៩៩៨ គឺពេលដែលមេដឹកនាំកំពូលៗរបស់ខ្មែរក្រហមចុះចូលជាមួយរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាច្រើនសន្ទឹកសន្ធាប់យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិននៅតែសម្ដែងនូវការមិនពេញចិត្តចំពោះរាល់ការផ្ដួចផ្ដើមគំនិតបង្កើតតុលាការកាត់ទោសខ្មែរក្រហមជានិច្ច ។ តើអនាគត "នីតិរដ្ឋ" របស់ប្រទេសកម្ពុជានឹងក្លាយជាយ៉ាងណា ក្នុងខណៈដែលអតីតកាលរបស់កម្ពុជានៅតែមិនជ្រះស្រឡះនោះ?

ខៀវ សំផន

គិតមកត្រឹមសតវត្សរ៍ទី២១នេះ មានប្រទេសមិនតិចជាង១២ទេ ដែលបានបង្កើតគណៈកម្មការស្វែងរកការពិត ឬគណៈកម្មការដោះស្រាយការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សពីអតីតកាល ឬគណៈកម្មការដែលមានដែនសមត្ថកិច្ចប្រហាក់ប្រហែលគ្នានេះ ទោះជាលក្ខណៈរដ្ឋឬលក្ខណៈអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលក្ដី ។ ទង្វើបែបនេះ វាជាការប្រពៃណាស់ក្នុងការរំលត់កំហឹងចងពៀរព្យាបាទ មិនចេះចប់មិនចេះហើយ អារម្មណ៍មិនអស់ចិត្ត និងស្រពេចស្រពិលចំពោះអ្វីដែលកើតឡើងចំពោះជាតិនិងប្រជាជនរបស់ប្រទេសមួយដែលទទួលរងនូវការរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស ។ ប្រទេសទាំងនោះរួមមាន ប្រទេសអាហ្សង់ទីន ប្រទេសប៊ុលឡារី ប្រទេសឆាដ ប្រទេសឈីលី ប្រទេសអែលសាវ៉ាឌ័រ ប្រទេសអេត្យូពី ប្រទេសហុងគ្រី ប្រទេសម៉ិកស៊ិក ប្រទេសរ៉ាន់ដា ប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង ប្រទេសអ៊ូហ្គាយ ជាពិសេសប្រទេសយូហ្គោស្លាវីដែលកំពុងតែដំណើររឿងក្ដីប្រឆាំងនឹងលោក មីឡូសីវិក ។ ប្រទេសយូហ្គោស្លាវីត្រូវបានសន្យាផ្ដល់នូវជំនួយថវិកាដ៏ច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ជាថ្នូរនឹងការយកជនជាប់ចោទ មីឡូសីវិក មកកាត់ទោសនៅមុខតុលាការអន្តរជាតិពីបទឧក្រិដ្ឋសង្គ្រាម ។

ចំពោះករណីប្រទេសកម្ពុជាវិញ តុលាការប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជាបានចាប់ផ្ដើមវិនិច្ឆ័យទោស ប៉ុល ពត, អៀង សារី ដោយត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ដែលជាឧក្រិដ្ឋកម្មមួយក្នុងចំណោមឧក្រិដ្ឋកម្មផ្សេងៗទៀតដែលមានចរិតអន្តរជាតិផ្សេងៗទៀត ។ នៅថ្ងៃទី១៥ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៩សវនាការតុលាការនេះបានប្រព្រឹត្តទៅនៅអតីតសាលសន្និសីទចតុមុខ ដោយមានតំណាងគ្រប់ខេត្ត ក្រសួង មន្ទីរ អង្គការមហាជន ព្រះសង្ឃ ព្រមទាំងពលរដ្ឋសាមញ្ញ សរុបជាង៦០០

នាក់ចូលរួម ។ ការណ៍ដែលគួរឲ្យកត់សម្គាល់សម្រាប់សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា គឺការចូលរួមពីសំណាក់អ្នកច្បាប់អន្តរជាតិមួយចំនួនដូចជា ស៊ុយ ស៊ូមីអូសាគី (ជនជាតិជប៉ុន) វីតន់ជ្រាសាម៉ា (ជនជាតិឥណ្ឌា) លោក ហ្វ្រង់ស៊ីស្កូ រ៉ាវ៉ូណាឌូក អេស្រ្តាដា (ជនជាតិគុយបា) លោក ចន ប៉ែរណា គ្វីកលី (ជនជាតិអាមេរិក) អ្នកស្រី ង្វៀ វក់ថាញ់ (ជនជាតិវៀតណាម) រួមទាំងអង្គការអ្នកសារព័ត៌មានអន្តរជាតិជាច្រើនទៀត ។

ទោះបីជាមានការចូលរួមពីសំណាក់ «ភ្ញៀវអន្តរជាតិ» ដូចរៀបរាប់ខាងលើនេះក៏ដោយ ក៏ដំណើរការជំនុំជម្រះក្តីនេះទទួលការរិះគន់យ៉ាងច្រើនពីមតិអន្តរជាតិផ្សេងទៀត រហូតដល់ថាមិនអាចទទួលយកបានទៀតផង ជាពិសេសអង្គការសហប្រជាជាតិផ្ទាល់តែម្តង ដែលស្តែងចេញតាមរយៈការបន្តទទួលស្គាល់របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (និងរដ្ឋាភិបាលត្រីភាគី) រហូតមកដល់ឆ្នាំ១៩៩២ ។ មានចម្ងល់ជាច្រើនទាក់ទងនឹងទោសវនាការដែលរៀបចំឡើងដោយតុលាការប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជាទាក់ទងទៅនឹងច្បាប់សារធាតុ ដូចជាទំនាក់ទំនងរវាងក្រឹត្យច្បាប់លេខ០១ និងអនុសញ្ញាប្រល័យពូជសាសន៍ បញ្ហានីតិវិធីត្រឹមត្រូវទៅតាមច្បាប់ ដូចជាប្រការដែលថា តើមេធាវីការពារក្តីជនជាប់ចោទ ប៉ុល ពត និង អៀង សារី បានផ្តល់នូវការការពារក្តីប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនិងអស់ពីលទ្ធភាពដែរឬទេ ហើយថាតើជនជាប់ចោទអាចមានលទ្ធភាពប្តឹងឧទ្ធរណ៍បានដែរឬទេ បញ្ហាបន្ទុកនៃភ័ស្តុតាង និងបញ្ហាទាក់ទងមួយចំនួនធំទៀត ។

ចំណែកប្រវត្តិវិទូមួយចំនួនទាញហេតុផលថា នៅក្រោមរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ អ្នកដែលស្លាប់ភាគច្រើនគឺដោយសារកង្វះជីវជាតិ ធ្វើការបាក់កម្លាំង និងជំងឺ ហើយថា ការស្លាប់នេះគឺជាលទ្ធផលប្រយោលបណ្តាលមកពីនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចសង្គមដែលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានអនុវត្ត ពោលគឺមិនមែនជាការសម្លាប់ដោយចេតនាទេ ។ តើដល់ពេលណាទើបការទាញហេតុផលរបស់អ្នកច្បាប់និងប្រវត្តិវិទូអំពីប្រវត្តិសាស្រ្តនិងធម្មាធិបតេយ្យនៅកម្ពុជាត្រូវបានបញ្ចប់ ហើយការពិភាក្សាផុលផុសអំពីការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារត្រូវធ្វើឲ្យដក់នៅក្នុងគំនិតប្រជាជនខ្មែរ ក៏ដូចជាគំនិតរបស់ប្រមុខដឹកនាំកម្ពុជា ក៏ដូចជាសហគមន៍អន្តរជាតិដែលមានសន្តានចិត្តចំពោះការស្តារបនានីតិរដ្ឋនិងសេដ្ឋកិច្ចនៅកម្ពុជា?

រហូតមកដល់ឆ្នាំ២០០២នេះទៀតសោត បញ្ហាយុត្តិធម៌ «តើអ្នកណាសម្លាប់អ្នកណា ហើយអ្នកណាជាអ្នកបញ្ជានិងសមគំនិតប្រព្រឹត្តអំពើឃោរឃៅអមនុស្សធម៌នៅក្នុងអំឡុងឆ្នាំ ១៩៧៥-៧៩» នៅតែមិនជ្រះស្រឡះ ជនរងគ្រោះនិងជនដែលថ្នាក់ក្រោម មានអារម្មណ៍មិនស្រណុកក្នុងចិត្ត ចង់បានអ្វីដែលខ្លួនសមនឹងទទួលបាន ។ ប៉ុន្តែរឿងរ៉ាវជាប្រវត្តិសាស្រ្តក៏ដូចជាតាមផ្លូវច្បាប់នៅតែមិនទាន់ចប់សព្វគ្រប់ ដើម្បីឲ្យប្រទេសកម្ពុជាដែលកំពុងតែកសាងគ្រឹះនីតិរដ្ឋធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅអនាគតប្រកបដោយអតីតកាលជ្រះស្រឡះទេ ។ មានន័យថា ការកសាងគ្រឹះនីតិរដ្ឋមានលក្ខណៈចាំបាច់ខានមិនបានសម្រាប់កសាងសេដ្ឋកិច្ចជាតិនៃប្រទេសមួយ ។ ប្រទេសកម្ពុជាមិនសូវខុសគ្នានឹងប្រទេសមួយចំនួនធំដែលមានការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សកាលពីអតីតកាលប៉ុន្មានទេ ។ ល្គឹកណាតែ អតីតកាលត្រូវមេដឹកនាំព្រងើយកន្តើយ ធម្មាធិបតេយ្យរបស់ប្រទេសនោះក៏នឹងទ្រុឌទ្រោមទៅតាមនោះដែរ ហើយកាលបើការគោរពច្បាប់ចេះតែចុះខ្សោយទៅហើយនោះ ទោះជាខំប្រឹងអនុម័តច្បាប់«ល្អដូចមាស»រាប់ពាន់ទៀតក៏ដោយ ក៏មិនអាចកសាងទំនុកចិត្តរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ អ្នកវិនិយោគទុនមកបោះទុនរកស៊ី និងភ្ញៀវទេសចរមកដើរកម្សាន្តចាយលុយ ចរិកាចូលរដ្ឋដែរ ។ ការមិនដោះស្រាយវិបត្តិដ៏ធ្ងន់ធ្ងរពីអតីតកាលជាសញ្ញាណបញ្ជាក់ថា ការមិនគោរពច្បាប់បច្ចុប្បន្នក៏មិនសូវជាមានបញ្ហាប៉ុន្មានដែរ ។

ហេតុដូច្នេះ ការគិតគូរដោះស្រាយវិបត្តិ ជាអាយុជីវិតនិងការប៉ះពាល់ដល់សតិអារម្មណ៍ប្រជាជនកម្ពុជាពីអតីតកាលនិងមានឥទ្ធិពលដល់បច្ចុប្បន្នកាល គឺពិតជាអាចជួយស្តារបនានិងពង្រឹងថែមនូវនីតិរដ្ឋក្មេងខ្ចីរបស់កម្ពុជា ។ ជំនឿទុកចិត្តរបស់ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា ពិតជាធ្វើឲ្យអ្នកដឹកនាំប្រទេសកម្ពុជាមានឱកាសកាន់តែច្រើនក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចនិងសន្តិភាពនៅក្នុងប្រទេស និងរួមចំណែកដល់ការពង្រឹងនីតិរដ្ឋ សន្តិសុខ និងការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងភូមិភាគអាស៊ី-អាគ្នេយ៍ទៀតផង ។

សួ ប៊ុនស៊ុ